

CARTEA.

Ghid de utilizare

Cartea. Ghid de utilizare este un proiect al Grupului Editorial Art
Aprilie, 2020

Coordonatori: Eliza Dumitrașcu, Marcia Marin, Matei Sâmișăian
Redactare: Ioana Vâlcu
Tehnoredactare: Marius S. Gheorghiu

În luna ianuarie ne gândeam la un proiect pentru Ziua Cărții la care să participe cât mai mulți dintre autorii și ilustratorii publicații de Grupul Editorial Art. Un proiect ce urma să se transforme într-o publicație ce avea să fie oferită gratuit vizitatorilor standului Art din cadrul Târgului de Carte Bookfest.

Pe 12 februarie le trimiteam colaboratorilor următorul mesaj:

„Într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat cărțile vor ridica mari semne de întrebare. Și asta nu se va întâmpla pentru că lumea le va citi, ci pentru că pur și simplu nu vom mai ști să le folosim. De aceea vă lansăm invitația de a imagina un ghid de utilizare pentru carte, care poate să aibă sau nu legătură cu funcția ei primară, adică aceea de a fi citită. Putem presupune că și noi am uitat care e funcția ei originară și acum o folosim să strivim insecte de metal sau, cine știe, pe post de carburant, portal... Așa că nu trebuie să te oprești la scopul ei inițial, poți crea noi metode de utilizare a cărții.

Cu ocazia Zilei Cărții (23 aprilie) dorim să publicăm online materialul *Cartea. Ghid de utilizare*, pe care vrem să-l putem oferi și tipărit în cadrul târgului Bookfest. „Ghidul“ cu textele și ilustrațiile incluse își propune să vină în întâmpinarea unui viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat în care generațiile noi nu vor ști ce să facă cu o carte (cam cum se întâmplă acum cu dischetele sau casetele, de exemplu.) [...]

Te rugăm pe această cale să ne ajuți să-i învățăm pe viitorii utilizatori de carte să-și dea seama cum ar trebui să le folosească.“

Două luni mai târziu, pare că viitorul deja a venit și mulți încearcă să redescopere funcțiile cărților în autoizolare: cum să folosești un album de artă ca suport de laptop, ce carte cartonată poți strecura sub piciorul canapelei ca să nu se mai bălăngănească, ce mari romane am lăsat neterminate și ce instrumente de bricolaj să-mi iau să le finisez. Sunt doar câteva probleme cu care se confruntă cititorii în vremea coronavirusului. Dar mai au o problemă: Bookfestul pentru care ne făceam liste de cărți cu trei luni înainte și pentru care pregăteam tipărirea acestui ghid nu se va mai întâmpla. Dar planul inițial, publicarea lui online, a rămas în picioare, iar la invitația noastră au răspuns șapte scriitori și cinci ilustratori cu o mulțime de variante și sugestii de utilizare a cărții. Pe care te lăsăm să le aplici singur, împreună cu alți cititori care vor face același lucru pe ecranele lor.

La mulți ani, cititorule!

Matei Sâmihăian (PR Grupul Editorial Art)

Alex Moldovan

Aceasta este cartea

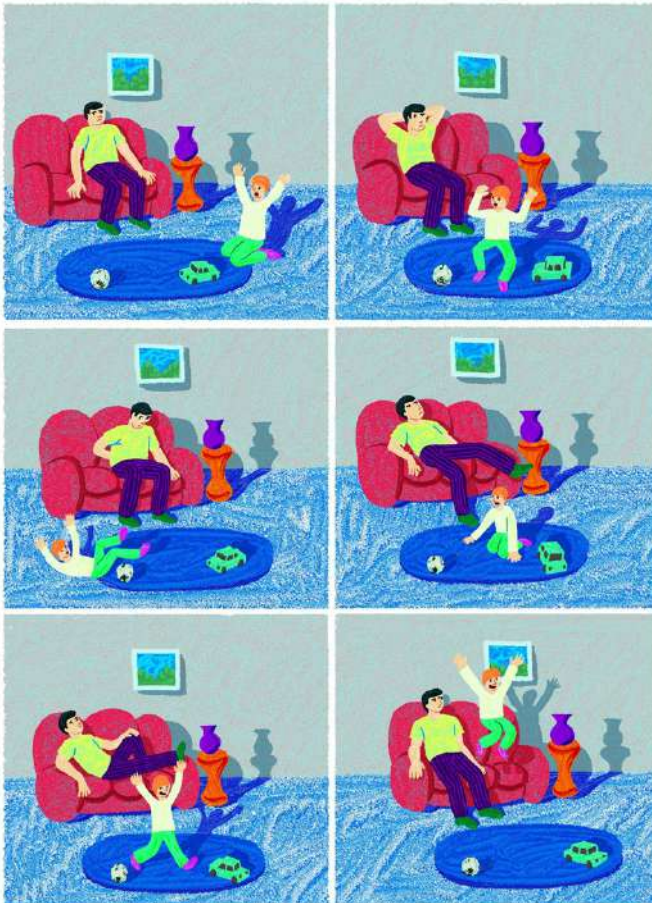
Obiect casnic decorativ prin excelență, dar și izvor nesecat de vaste cunoștințe și cugetări înțelepte, cartea se pretează unei largi game de utilizări datorită elementelor ergonomice pe care specialiștii noștri le-au gândit pentru un grad sporit de confort. Cărțile noastre sunt proiectate pentru a fi compatibile cu nevoile individuale ale clienților grație unui design inteligent perfect integrat în produs. Astfel, dacă vom deschide orice carte, vom observa că paginile sunt numerotate și dispuse în ordine crescătoare, astfel încât întreruperea lecturii poate fi reluată ulterior chiar și de către cel mai comod dintre cititori exact din punctul în care a întrerupt-o. Dispunerea cuvintelor se face potrivit ordinii dorite de autor, pentru ca acestea să formeze propoziții, fraze și capitole. Despre aranjarea în pagină vom spune doar că permite o lectură facilă, constantă și, de ce nu,

utilă. Mai mult, în majoritatea cazurilor, propozițiile au sens, adică nu sunt o înșiruire arbitrară de cuvinte, ci înfățișează diverse idei sau imagini frumoase create de scriitori, acești neobosiți căutători ai celor mai subtile mijloace de exprimare.

Cărțile noastre se comercializează în diferite nuanțe de culoare pentru a se asorta perfect cu ambientul dumneavoastră preferat, combinând un set de caracteristici inovatoare gândite pentru o satisfacție garantată. Ele sunt testate și aprobate în conformitate cu toate standardele aplicabile la nivel global, fiind certificate pentru respectarea normelor de calitate și de siguranță, dar și pentru impactul minim pe care îl pot avea asupra mediului. Pentru orice fel de informații, adresați-vă departamentului nostru de relații cu clienții sau vizitați sediul nostru pentru a testa personal produsele dorite.

Mircea Pop

Rafuca Poenaru

Felii de carte

— Pipsi!!! Vino repede! S-a întâmplat ceva îngrozitor! Dulapul e gol! strigă Cipsi alarmat.

— Aoleuuuu! Nu mai e nimic de mâncare! Dar nimic-nimicuța, absolut nimic! O să muriim de foaaaame! se jeluiește Pipsi.

— Stai așa! Ia uite-acolo! În colț! Vezi ceva? Ceva ca un fel de... cutie?

— Unde? Aha... gata, o văd! Poate o fi ceva de haleală în ea! Hai să ne uităm!

— Și dacă e periculoasă? Dacă e o capcană? Hai să-l chemăm pe Caprotund! El e bătrân și deștept, el știe tot! hotărăște Cipsi prudent.

— Caprotund! strigă Pipsi și Cipsi cu glas plângăreț. Caprotund, vino repede aici! Am găsit o chestie ciudată! Un fel de cutie...

Caprotund se uită îndelung... după care se scarpină pe

capul lui cel rotund și zice melancolic:

— O singură dată am mai văzut așa ceva... Acum mulți, mulți ani, cu străbunicu-meu...

— Ce e? Ce e? E de mâncare? întreabă Cipsi și Pipsi nerăbdători.

— Este, este... Numai că nu se mănâncă oricum. Nu se hăpăie. Nu se ciolfăie. Nu se plescăie. Nu se mănâncă de foame. Se gustă, se savurează.

— Cum adică se gustă? Dacă e de mâncare, hai s-o mîncăm! strigă Pipsi revoluționar.

— Stați! Dacă vă îndopați cu ea, n-o să vă placă! Și vă mai și înecați! E ca o vrajă, ca un vis... Mai întâi se observă cu atenție capacul. Culoarea, forma, textura, semnele secrete de pe el. Apoi se deschide. Înăuntru sunt sute de porții de mâncare, împărțite pe felii subțiri, albe, pline de semne magice. Se miroase felia la baza ei, acolo unde se lipește de celelalte felii. Are o aromă fantastică! Cine a simțit-o o dată n-o uită toată viața. Se iau un cuțit și-o furculiță. Se înfige furculița în felie. Se taie o bucățică. Se ridică furculița-n sus... Se admiră delicatasa în lumină... Se bagă în gură...

Într-un pod prăfuit, Cipsi, Pipsi, Caprotund înfig furculițele într-o felie, taie o bucățică, ridică furculița-n sus, admiră minunea albă în lumina portocalie a răsăritului, bagă în gură...

— Mmm... N-am mai gustat niciodată ceva atât de bun! Cum se numește?

— Carte, șoriceii mei! Carte! răspunde Caprotund lingându-se pe mustăți.

Simona Sava

Ce este cartea?

Cartea este în primul rând un obiect. Poți presa între paginile ei flori, bilete de la concerte, fotografii sau bancnote. Pe lângă poveste, te vei bucura când cartea îți va returna suma uitată. Cu o carte deasupra, poți admira o muscă zburând într-un pahar. Promite însă că o vei elibera (pe muscă) după ce ai făcut pace cu toți strămoșii ei care te-au bâzâit în verile cleioase.

Cartea este un cadou. Probabil cel mai elegant și distins pe care îl poți oferi cu un efort atât de mic. Nimeni nu te va considera superficial, chiar dacă ai intrat în prima librărie și ai pus mâna pe prima carte.

Cartea este un subiect de conversație. Dacă ai citit-o, dacă n-ai citit-o, dacă ai văzut filmul.

Dar cel mai mult, cartea este o poveste. Un timp și un spațiu pe care le poți explora stând comod în fotoliu, în papuci sau chiar desculț, cu picioarele atârându-ți pe nisipul de sub

hamac. O carte se naște cu mult înainte să existe, în momentul în care un om are o idee, iar ideea devine poveste, iar povestea se tipărește pe hârtie și devine carte. Abia atunci ideea omului se poate întâlni cu ceilalți oameni, care, la rândul lor, vor avea și ei idei și tot așa. Încă de pe parcursul vieții mele, cartea a evoluat, s-a transformat și s-a arătat în chip digital. Povestea este aceeași, doar că nu poți presa flori între paginile ei. O citești pe ecran. Unii oameni s-au îngrijorat pentru viitorul incert al cărții de hârtie și s-au supărat pe pixelii povestitori, dar eu am citit odată un mesaj liniștitor: E-book readerul va ucide cartea în măsura în care liftul va detrona scara. Adică niciodată.

Cartea se cumpără sau se împrumută, iar povestea aparține în egală măsură ambilor cititori. Cartea este plăcută la atingere, dar cei mai mulți se extaziază cu nasul înfipt între pagini, inspirând lacom mirosul proaspăt de tipar. Cineva ar trebui să facă un parfum de carte nouă. *Nouvelle Page*.

Cartea este cameleon, capătă forme și înțelesuri diferite pentru fiecare cititor. Cartea este fluture, când dai paginile și simți răcoarea bățăilor din aripi.

Se ia de pe raft, cu mâinile amândouă, se deschide la pagina titlu, se constată numele autorului, eventual traducătorul și ilustratorul, acolo unde e cazul. Biografia și prefața se citesc opțional, înainte sau după lectură, dar povestea se parcurge de la cap la coadă, dacă autorul nu a lăsat vorbă să se procedeze altfel.

Dacă am omis vreo comparație, vă rog să mă iertați, dar sigur mi-a scăpat ceva, pentru că o carte poate fi orice.

Anca Smărăndache

Cartea. Ghid de utilizare

Se desface, se miroase, se pipăie hârtia. Se mai miroase o dată.

N-o lași din mână.

Tragi plapuma, aranjezi perna și peste pernă mai pui o pernă. Cu mâna cu care nu ții cartea.

Te bagi în plapumă.

Brațele rămân afară, dar ai grijă să nu-ți fie frig la umeri, dacă ți-e frig o să fii mai puțin în carte și mai mult afară.

Când temperatura corpului e numai bună și poziția corpului e numai bună, când te-au înghițit salteaua și plapuma, desfaci cartea cu ambele mâini, dai o pagină și încă o pagină și începi.

Ar fi grozav dacă n-ar fi scrisul foarte mic. Ar fi grozav dacă-ai avea ochi buni.

Asigură-te că pe noptiera de lângă pat ai un semn de carte.

Nu îndoi colțuri.

Nu rupe cotoare.

Nu pune cana de cafea deasupra.

N-o lăsa crăcănată pe burtă dacă sună telefonul, nu da plapuma peste ea, n-o rătăci prin așternuturi, nu te așeza pe ea când te-ai întors în pat. Nu te așeza pe semnul de carte.

Uneori semnul de carte ajunge pe la picioare.

Uneori tragi clama din păr și o pui semn.

Mai tragi și două sau trei fire.

Au!

După pat se adună mereu semne de carte, creioane, tuburi minuscule de cremă de mâini și un domn Ciorăpiță, șosetă pierdută. Curățenia trebuie să înceapă mereu de după pat.

Când vine copilul și se urcă peste tine, trebuie să aibă mereu cartea la el. Tu știi povestea pe dinafară, și el o știe, dar dai în continuare paginile, vă uitați la ilustrații.

Știi că a crescut când poți să-i iei cărți cu colțuri.

Știi că a crescut când începe să te corecteze.

Știi c-a crescut când trebuie să decidă singur ce cărți din rafturile lui o să ducă la târgul de vechituri.

Face loc pentru o carte nouă.

Care se desface, se miroase, se pipăie. Se mai miroase o dată.

Cartea se bagă sub plapumă. Așteaptă sub pernă până mâine.

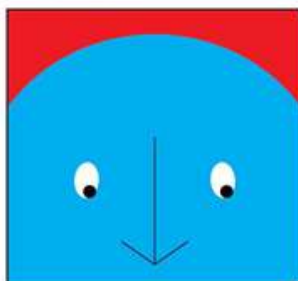
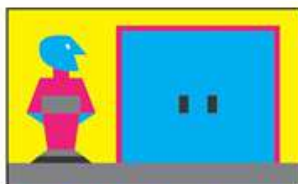

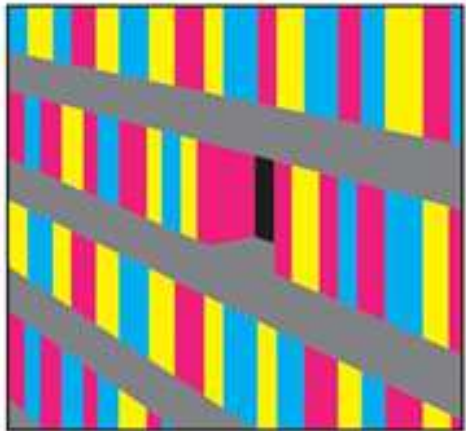
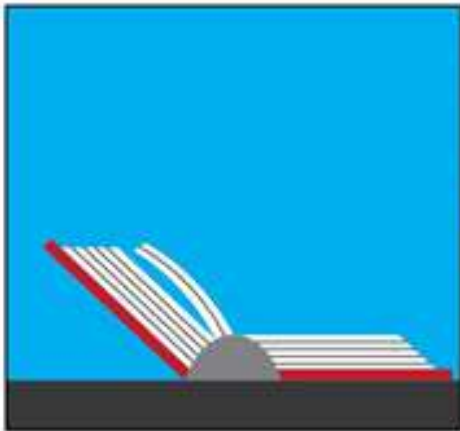
Andrei Măceșanu

VIZUINA

SCENARIU ȘI DESEN:
ANDREI MĂCEȘANU

Sala de așteptare

— E prima dată, așa-i?...

Tresări.

Necunoscutul de alături nu părea deloc stingherit, dimpotrivă, îl studia cu o mină aproape indecentă, și asta îl făcu să se tragă imperceptibil în spate, ca și cum ar fi încercat să se scufunde în materialul dens al fotoliului.

Își aminti cum intrase în cameră, ca un hoț, cum răsuflase ușurat când văzuse că nu sunt mulți, ba chiar se bucurase că cineva își îmbrăca paltonul tocmai atunci, gata să plece.

— Nițel speriat, ai? insistă necunoscutul.

Trase aer în piept. Simțea nevoia să-și roadă unghiile, o nevoie pe care n-o mai încercase de mult. Privi spre doamna cu pălărie de fetru pe care o remarcase de la început

tocmai din cauza acelei pălării stridente, apoi spre tânăra de alături, pe urmă spre domnul în vârstă, cu ochelari, de parcă și-ar fi dorit să le ceară ajutorul.

— Mărturisesc că da...

Necunoscutul surâse incert.

— O să rămâneți surprins.

— Dar cum e? se trezi întrebând, apoi se opri, mirat de propria-i îndrăzneală.

Doamna cu pălărie intrase deja. Tânăra se uita pe fereastră, așa cum făcuse tot timpul până atunci, iar domnul în vârstă își sprijinea capul în mâini, privind spre nicăieri.

— Dacă te prinde cu adevărat, nu mai ai scăpare, spuse necunoscutul, clipind imperceptibil. Dar asta se întâmplă rar. Cunosc pe cineva care vine aici de doi ani, degeaba...

Își simți parcă deodată toată greutatea corpului și, sub el, stofa ripsată a fotoliului.

— Cu ce m-ați sfătui să încep? întrebă încordat.

— Cereți ceva mai ușor. O povestire, poate. Dar, dacă vă temeți...

Nu, nu se temea. Doar că...

— Dar dumneavoastră?

Necunoscutul rămase o clipă gânditor:

— La mine problema e veche. Am trecut deja la un cocktail mai elaborat...

Nu prea înțelese. Între timp, tânăra trecuse și ea dincolo.

— E rândul meu, spuse necunoscutul, ridicându-se brusc.

— Vă rog să intrați după ce iese dumnealui, interveni

domnul în vârstă. Nu cred că mai vine nimeni. Mi-ar plăcea să rămân puțin singur, înainte...

Necunoscutul era înăuntru de minute bune. Parcă mergea mai greu decât cu ceilalți.

În sfârșit, ușa se deschise.

Bărbatul reveni în sala de așteptare cu un aer visător.

— Te sfătuiesc să nu te grăbești, spuse el. Să aștepti să se sedimenteze.

Domnul în vârstă îi făcu semn să intre.

Se apropie cu mișcări temătoare de ușa albă și goală.

„Acum e-acum“, se gândi. „O să cer ceva mai ușor. Cum a zis tipul ăla. Poate o povestire.“

Viitorul cărților necitite sau Fiecare cu Tsundokul lui

Nassim Taleb povestește în *Lebăda Neagră*¹ despre fabuloasa bibliotecă a lui Umberto Eco care avea peste 30000 de volume. Majoritatea celor care o vedeau erau copleșiți de erudiția lui excepțională. Foarte puțini, fără să îi conteste erudiția, vedeau în această spectaculoasă bibliotecă altceva. Se uitau la rafturile ticsite de volume și vedeau mai curând foamea de cărți a scriitorului. Vedeau în bibliotecă nu ceea ce citise, ci mai ales ceea ce își dorea scriitorul să citească, aspirațiile de cunoaștere, cărțile dorite, nu neapărat citite.

1 Nassim N. Taleb, *Lebăda neagră. Importanța foarte puțin probabilului*, Curtea Veche, București, 2018.

Taleb consideră că volumele necitite reprezintă **anti-biblioteci**, locuri pline de cărți-resursă, și nu de cărți-trofee, simple accesorii decorative depozitate la vedere pentru a impresiona. Simpla lor prezență pe rafturi reprezintă semne ale propriei ignoranțe și întreține un sentiment de vinovăție în raport cu faptul că sunt atâtea lucruri care ți-au scăpat, atâtea povești scrise și încă necitite. Astfel valoarea anti-bibliotecii stă în faptul că ne amintește în mod constant de ceea ce nu știm despre atât de multe lucruri.

Japonezii au un cuvânt mai frumos pentru adicția de a aduna cărți pe care nu apuci să le citești – **tsundoku**. Teancuri de cărți în baie, pe hol, la marginea patului, în bibliotecă. Le cumperi și le stochezi. O adevărată artă personalizată a depozitării de cărți necitite. Nu pentru că ești bibliofil. Nu vrei să faci colecție de cărți. Achiziționezi ceea ce vrei să citești, dar nu mai ajungi să o faci. Stive de cărți peste care uneori se pune praful care te îndeamnă să nu fii niciodată mulțumit cu ceea ce știi.

Azi mai mult ca oricând suntem nevoiți să apelăm la *tsundoku*. An de an se publică milioane de cărți, în diverse formate. Oră de oră bilioane de mesaje, poze, clipuri, podcasturi se încarcă pe diverse canale sociale. Suntem tot mai sufocați și depășiți de creșterea exponențială a conținuturilor off și online. Nu mai știi la ce să te uiți sau ce să citești pentru că sunt atâtea de citit și de văzut. Atenția și memoria umană nu fac față acestui șoc al conținuturilor cum îl numesc specialiștii din marketing. Și atunci apelezi la *tsundoku*.

Cred că *tsundoku* este un obicei prin care cărțile, cu copertile, mirosurile și colțurile de pagină gata să fie îndoite,

vor continua să existe. Ne vom citi în viitor gândurile, vom avea o conștiință și memorie colectivă fiind conectați la cunoașterea globală, dar vom avea permanent nevoie de umilință intelectuală. Copiii noștri vor avea nevoie să crească în case practice de *tsundoku*, înconjurați de cărți fizice pe care nu le-au citit. Simpla co-prezență a acestor cărți îi va ajuta să fie mai performanți peste ani în comparație cu cei crescuți în case fără de biblioteci.

Cărțile în carne și oase vor continua să fie fabricate, cumpărate și stivuite în diverse moduri prin jurul nostru. **Cărțile necitite convențional vor fi mai valoroase decât cele citite.** Materialitatea lor, mirosul lor, praful pus pe ele, co-prezența lor fizică în viața de zi cu zi ne va reaminti că suntem totuși doar minuscule fire de praf printre stele. Fiecare va ține cu dinții la *tsudokul* lui. Eu așa cred.

Dan Unguramu

Florin Bican

Cărți pentru liniștea noastră

Presupunând că într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat oamenii nu vor mai ști să citească, necum să utilizeze o carte conform scopului pentru care a fost creată, aş propune o formulă de lectură mai digerabilă.

Ideea pe care se bazează formula este împrumutată din cartea lui Jonathan Swift *Călătoriile lui Gulliver*. Pornind de la Swift, propun rescrierea tuturor cărţilor de până acum (şi scrierea lor de acum înainte) pe hârtie comestibilă, sau direct pe foi de napolitană, cu tinctură cefalică. Există şi posibilitatea de a livra cărţile sub formă de supă instant (supă-alfabet, desigur) sau în formă lichidă, ca suspensie, contribuind astfel la o asimilare mult mai rapidă – şi mai facilă – a datelor îmbuteliate la sursă. Procesul de lectură ar putea fi facilitat mai departe, dacă s-ar găsi o modalitate de a sintetiza cartea într-un supozitor.

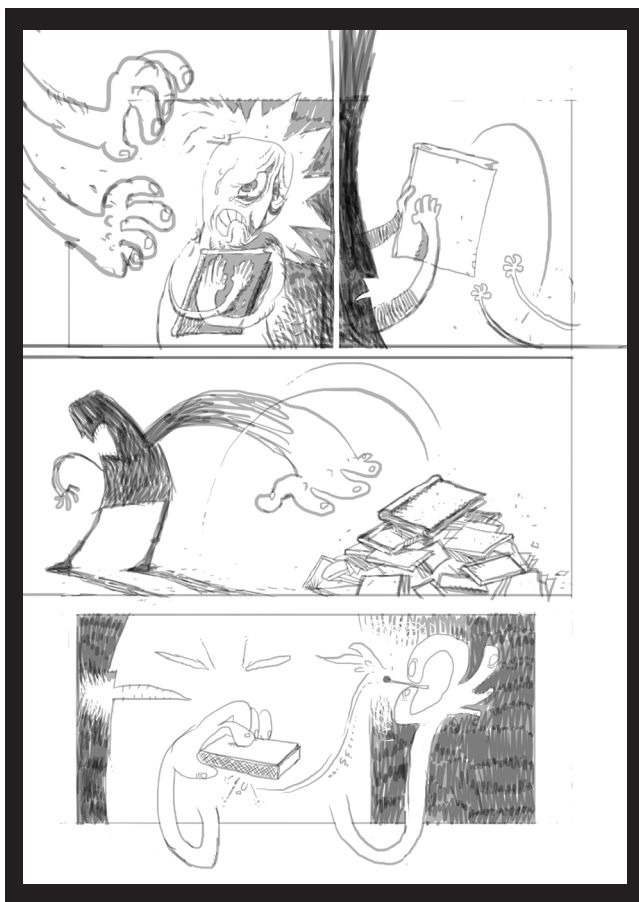
În oricare dintre aceste combinații, intrând în contact cu tractul digestiv al necititorului, materialul livresc se va descompune treptat, eliberând informația pe care o stochează. Aceasta va fi preluată de terminațiile nervoase aferente și dirijată spre creier, unde va fi decodată și reasamblată, urmând să fie dirijată, la momentul oportun (și doar atunci!), spre zonele din corp unde este necesară. Pe această cale va fi eliminată din limbă și incantația-reproș cu care sunt admonestați de obicei necititorii: „Io, când eram ca voi, mâncam cartea!“

Pentru ca necititorul să știe ce să facă cu cartea astfel restructurată, va avea nevoie de instrucțiuni prezentate într-o formă alternativă accesibilă, căci scrisul este exclus. În acest sens, ar trebui elaborate din timp serii de desene sugestive, asemenea celor care deja există pe pachetelele de tăiței ramen, un produs la fel de exotic pentru unii dintre noi cum vor fi cărțile în viitor.

Dacă acest proiect nu vi se pare realizabil, vă invit să-l citiți (cât mai puteți citi!) pe Swift, cel puțin episodul cu Academia din Lagado, unde apare ideea de mai sus. Zău, știe Swift ce știe – tot acolo vorbește și despre *the Engine*, o mașinărie care anticipează cu neliniștitoare precizie computerul din zilele noastre... De aici până la cartea care se administrează pe cale bucală (sau anală) nu mai e decât un pas.

Alexandru Ciubotariu - Ciubi

**ACOLO UNDE SE ARD CĂRȚI
SE VOR ARDE, PÂNĂ LA URMĂ, ȘI OAMENI**

Heinrich Heine, *Almansordin* 1821-1822